

EEN HARTELIJKE UITNODIGING VOOR EEN CREATIEF LOKAAL AMATEURKUNSTENBELEID

Een wandeling doorheen de amateurkunstensector	3
Negen landelijke organisaties	3
Een overlegcentrum en belangenbehartiger voor de amateurkunstensector	4
De waarde van de amateurkunstensector	5
Wat een gemeentebestuur kan betekenen voor amateurkunstenaars en vice versa	6
Overleg en inspraak	6
Informatie, communicatie en promotie	7
Logistieke ondersteuning	8
Financiële ondersteuning	9
Ondersteunen en opzetten van samenwerkingsverbanden	10
Dwarsverbindingen maken met andere sectoren en actoren	11
Jeugd	11
Deeltijds Kunstonderwijs	12
Onderwijs	14
Uitbouw van een aanvullend aanbod	15
Integraal beleid	17
Creatief amateurkunstenbeleid in een notendop	19

Verschillenden onder u hebben op onze infodag van 20 maart over lokaal amateurkunstenbeleid reeds heel wat inspiratie kunnen opdoen. Inspiratie die hopelijk een weg vindt naar uw lokaal cultuurbeleid.

In het voorjaar van 2007 staan tal van gemeenten voor de uitdaging om het cultuurbeleid van de komende jaren uit te stippelen. Hoewel cultuur vaak als een plezierige en luchtige beleidsmaterie wordt gezien, is ook hier heel wat werk aan de winkel. Tal van actoren eisen hun plaats op in het cultuurbeleid en rekenen op u. De amateurkunstenaars horen eveneens thuis in het lokaal cultuurverhaal en kunnen daarvoor heel wat troeven op tafel leggen. Ze zijn talrijk aanwezig in uw gemeente, ze zijn boeiend, meeslepend, creatief, bezielend ...

Deze publicatie richt zich specifiek naar de lokale beleidsmakers en hun medewerkers. Het is een warme oproep om in uw gemeente een creatief lokaal amateurkunstenbeleid te voeren. Met verschillende tips en praktijkvoorbeelden hopen we u te kunnen inspireren bij uw opdracht om het cultuurbeleidsplan vorm te geven en in de praktijk om te zetten.

U zal het merken: omgaan met amateurkunsten is als een weldadige kuur. Een perfecte wijze om aan het dagelijks leven te ontsnappen, te ontzuren, je te herbronnen... Bij deze behandeling vergeet je de dagelijkse beslommeringen en doe je gegarandeerd nieuwe energie op.

COLOFON

Deze publicatie is een uitgave van
vzw Forum voor Amateurkunsten,
overlegcentrum en belangenbehartiger
van de amateurkunstensector
Bijlokekaai 8
9000 Gent

Ontwerp & Lay-out:
info@heartwork.be

Werken mee aan dit nummer:
Orphee Mariën, Koen Roelandt, Kaat Peeters

Verantwoordelijke uitgever:
Luk Verschueren, Bijlokekaai 8, 9000 Gent

EEN WANDELING DOORHEEN DE AMATEURKUNSTENSECTOR

© Ben Goosens

NEGEN LANDELIJKE ORGANISATIES

Het decreet van 22 december 2000 betreffende de amateurkunsten erkent en subsidieert één landelijke amateurkunstenorganisatie per kunstdiscipline of deeldiscipline. Deze disciplines zijn theater, dans, beeld, beeldende kunst, muziek (instrumentale, vocale, lichte en volksmuziek) en letteren. De amateurkunstensector is bijgevolg door de Vlaamse overheid gestructureerd in negen landelijke, pluralistische amateurkunstenorganisaties, één per kunstdiscipline of subdiscipline.

Om door de Vlaamse overheid als organisatie voor amateurkunsten erkend te zijn, moeten de organisaties:

- > een werking hebben met een landelijk karakter
- > over één centraal secretariaat en één personeelskader beschikken
- > een open documentatie- en/of informatiecentrum realiseren
- > een communicatieplan realiseren met als doelgroep de beoefenaars van de kunstdiscipline of deeldiscipline om de uitstraling en de kwaliteit van de kunstdiscipline te verhogen

- > documentatie- en werkmaterialen ontwikkelen en/of aanbieden
- > opleidingscursussen en publieksgerichte evenementen organiseren
- > samenwerken met de andere organisaties
- > overleg plegen en afspraken maken met belendende sectoren
- > artistieke, organisatorische en technische begeleidingen geven
- > een kwaliteitsbeleid uitbouwen
- > een product- of procesgerichte vernieuwing en/of verbreding ontwikkelen
- > een doelgroepenbeleid ontwikkelen
- > een internationale werking ontplooiën

Hou de organisaties van nabij in de gaten: hun dienstverlening is ook voor uw gemeente interessant! Amateurkunstenaars op zoek naar inhoudelijke ondersteuning kunnen steeds bij hen terecht. Binnen de sector worden tal van vernieuwende en verbredende projecten opgezet; waarom

Beeldende kunst

Kunstwerk[t] vzw
Bijlokekaai 7C, 9000 Gent
[t] 09/ 235 22 70
[e] info@kunstwerkt.be
[w] www.kunstwerkt.be

Instrumentale muziek

Vlamo vzw
Bijlokekaai 8, 9000 Gent
[t] 09/ 265 80 00
[e] secretariaat@vlamo.be
[w] www.vlamo.be

Beeldcultuur

Centrum voor Beeldexpressie vzw
Boomsesteenweg 333 bus 3, 2610 Wilrijk
[t] 03/ 821 10 29
[e] sec@beeldexpressie.be
[w] www.beeldexpressie.be

Dans

Danspunt vzw
Kleindokkaai 3-5, 9000 Gent
[t] 09/ 269 45 30
[e] info@danspunt.be
[w] www.danspunt.be

Folk en Jazz

Muziekmozaïek vzw
Wijngaardstraat 5, 1755 Gooik
[t] 02/ 532 28 38
[e] info@muzmoz.be
[w] www.muziekmozaiek.be

Lichte muziek

Poppunt vzw
Kartuizersstraat 19 bus 7, 1000 Brussel
[t] 02/ 504 99 00
[e] info@poppunt.be
[w] www.poppunt.be

Theater

Opendoek vzw
Huis voor de Amateurkunsten
Zirkstraat 36, 2000 Antwerpen
[t] 03/ 222 40 90
[e] secretariaat@opendoek-vzw.be
[w] www.opendoek-vzw.be

Vocale muziek

Koor&Stem vzw
Huis voor de Amateurkunsten
Zirkstraat 36, 2000 Antwerpen
[t] 03/ 237 96 43
[e] info@kooensterm.be
[w] www.kooensterm.be

Letteren

Creatief Schrijven vzw
Huis voor de Amateurkunsten
Zirkstraat 36, 2000 Antwerpen
[t] 03/ 222 40 99
[e] info@creatiefschrijven.be
[w] www.creatiefschrijven.be

EEN OVERLEGCENTRUM EN BELANGENBEHARTIGER VOOR DE AMATEURKUNSTENSECTOR

Het Forum voor Amateurkunsten richt zich in de eerste plaats naar de erkende landelijke amateurkunstenorganisaties. We stimuleren het overleg tussen de negen organisaties en met aanverwante sectoren, coördineren samenwerking en zetten acties op touw die de uitstraling van de sector bevorderen. Daarnaast treden we op als belangenbehartiger voor de amateurkunstensector in Vlaanderen.

De belangenbehartiging gebeurt enerzijds via informatie en anderzijds via beleidsadvise- ring en beleidsvoorbereiding. We zijn een gesprekspartner voor overheden, beleidsma- kers en opinievormers en sporen het debat aan over de rol van amateurkunst. Het Forum organiseert bovendien studiedagen en vormingsmomenten die inspelen op de noden van de sector.

Het Forum doet onderzoek om een langetermijnvisie te ontwikkelen en de waarde van de sector in kaart te brengen. We organiseren een aantal evenementen die de amateurkun- sten in de kijker zetten. De Week van de Amateurkunsten is een traditie die we een blijvend dynamisch elan geven.

Het Forum houdt de sector voldoende geïnformeerd over de subsidiemogelijkheden in Vlaanderen en Europa. Daarnaast ondernemen we acties om de interculturaliteit in de sector te stimuleren.

Alle geïnteresseerden kunnen bij ons terecht met de meest uiteenlopende vragen. Als we de vraag niet zelf kunnen beantwoorden, gaan we samen op zoek naar de instantie of organisatie die u verder kan helpen.

**FORUM VOOR
AMATEURKUNSTEN**

Forum voor Amateurkunsten

Bijlokekaai 8, 9000 Gent

[t] 09/ 265 80 15

[e] info@amateurkunsten.be

[w] www.amateurkunsten.be

www.wak.be

DE WAARDE VAN DE AMATEURKUNSTENSECTOR

© Patrick De Roo

De bevraging Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004 stelt dat 25% van de Vlamingen een kunstzinnige hobby beoefent. Een kwart van de Vlamingen participeert actief aan cultuur en slechts een heel klein percentage kan hiervan zijn/haar beroep maken. Anderhalf miljoen amateurkunstenaars uit diverse sociale en culturele achtergronden ontmoeten elkaar door een kunstzinnige hobby, verheugen zich over hun eigen en andermans creatie. Al deze amateurkunstenaars kunnen terecht bij de negen landelijke amateurkunstorganisaties. Zij ondersteunen de bij hen aangesloten groepen en individuele leden door middel van opleidingscursussen, projectwerk, begeleiding op maat, verzekeringspakketten, hulp en advies bij het repertoire ... Meer dan 4.000 groepen en minstens evenveel individuele leden sloten zich reeds aan bij deze organisaties.

De waarde van de amateurkunsten is geen statisch gegeven. Het is een sector die voortdurend in beweging is, waar nieuwe kunstuitingen worden gecreëerd, nieuwe ontmoetingen ontstaan ... Een dynamiek die in elke gemeente erg verschillend kan zijn.

Creatie is inherent aan de amateurkunsten. De amateurkunstenaars zijn in uw gemeente dé bron van creativiteit. In een georganiseerd verenigingsleven worden

parels van opvoeringen voorbereid en nieuwe creaties nieuwsgierig uitgetest. In ateliers en repetitieruimten worden de eerste lijnen getrokken of geschreven van een schitterend kunstwerk, briljante song of literair werk ...

De beoefening en beleving van amateurkunsten is sterk **gemeenschapsvormend**. Amateurkunsten bieden ontmoetingskansen en stimuleren de sociale ontwikkeling. Mensen ontmoeten elkaar, creëren samen, genieten van het eindresultaat. Vaak worden onverwachte vriendschappen gesmeed in het samen voorbereiden van een creatief product, ongeacht geloofs- of politieke overtuiging, leeftijd, afkomst ...

In de amateurkunstensector is veel **zelfactiviteit** aanwezig: amateurkunstenaars zijn doorgaans erg dynamische mensen die zich niet beperken tot de beoefening van een specifieke discipline. Ze treden op als actieve vrijwilliger in hun vereniging, nemen een bestuursfunctie op, werken een tentoonstelling uit ... Van actief burgerschap gesproken!

De amateurkunsten dragen ten slotte bij tot een **levendig kunstig klimaat**. Een klimaat dat op haar beurt bevorderlijk is voor cultuurparticipatie, competentieverhoging en gemeenschapsvorming.

Aalbeekse dorpsgezichten

In 2006 nam het Aalbeekse verenigingsleven het initiatief tot een groots samenwerkingsproject. Het Ontmoetingscentrum Aalbeke, het Cultuurcentrum Kortrijk en de Koninklijke Harmonie Eendracht zetten hun schouders onder het initiatief. Dit situeerde zich perfect binnen de context van hun beleidsplannen en de vele raakpunten daarin.

De keuze viel op maskers als bindmiddel tussen muziek, beeldende kunst, choreografie, spektakel en vorming. Het project had drie luiken: Dorps-Gezichten, een tentoonstellingsparcours op verschillende locaties; Maskerade, een totaalspektakel in De Kortrijkse Schouwburg; en Bal Masqué, een gemaskerd boombal.

Het unieke maskerproject 'dorps-gezichten' legde in maar liefst 800 afgietsels Aalbeekse gezichten vast. Deze maskers werden verwerkt in een aantal kunstzinnige installaties. De resultaten werden gepresenteerd op binnen- en buitenlocaties, verspreid over de deelgemeente en met elkaar verbonden door een wandelparcours. Dit onderdeel creëerde een levendig kunstig klimaat binnen de gemeente en het kunsteducatieve proces stimuleerde de artistieke creatie van de deelnemers. Het totale project kon op veel belangstelling en medewerking rekenen van de dorpsgemeenschap.

<http://www.dorpsgezichten-aalbeke.be>

De Zinneke Parade: een staaltje buurtwerking met amateurkunsten in de Vaartkapoen

Sinds 2000 trekt de Zinneke Parade tweemaal per jaar door de straten van Brussel met een bonte stoet feestgangers en veel muziek. Inwoners van de hoofdstad bereiden de stoet voor en nemen er aan deel. Op die manier komen ze samen met buurtbewoners in contact met de artistieke praktijk: ideeën zoeken, ontwerpen maken, materiaal verzamelen, kostuums vervaardigen, choreografen en muzikanten zoeken ...

Gemeenschapscentrum de Vaartkapoen bevindt zich in Sint-Jans-Molenbeek en neemt actief deel aan de Zinneke Parade. Het algemene thema voor 2006 'De Toekomst' werd in hun buurt geïnterpreteerd als 'Migratie'. Proberen migranten immers geen betere toekomst op te bouwen? Bovendien kan men in Molenbeek onmogelijk naast de problematiek van de illegaliteit kijken. De Vaartkapoen bevindt zich op een steenworp van het Klein Kasteeltje.

De groep van de Vaartkapoen speelde in op de actualiteit door een grote boot te bouwen die het 'Fort Europa' voorstelde. Velen werd daar onverbidde toegang ontzegd door grimmig uitgedoste douaniers. Voor de realisatie schakelde de Vaartkapoen verschillende deelwerkingen in, zoals de theatergroep, het naaiatelier en de oudste groep van de buitenschoolse opvang. Met dit project toont de Vaartkapoen dat het mogelijk is om buurtwerking samen met lokale amateurkunstenaars op te zetten. Die laatste kunnen zelfs een stimulans zijn om mensen creatief te laten samenwerken aan een groots project waarin ze de identiteit van hun buurt uitdragen.

<http://www.zinneke.org> – Website van de Zinneke Parade

<http://www.vaartkapoen.be> – Website van de Vaartkapoen

WAT EEN GEMEENTEBESTUUR KAN BETEKENEN VOOR AMATEUR- KUNSTENAARS EN VICE VERSA

© Erik Van Hurck

Als gemeentebestuur kan u de amateurkunstenaars een stevige ondersteuning geven. Beschouw hen echter niet louter als klant; zij hebben u ook heel wat te bieden. Amateurkunstenaars zijn creativelingen en de ideale partners om gericht mee te schrijven aan het cultuurverhaal. Er bestaat geen kant-en-klaar pakket om amateurkunstenaars te ondersteunen.

Het is maatwerk waar je de volgende insteken voor ogen kan houden.

“Op dit ogenblik beperken nog te veel gemeenten zich tot een zuiver financieel-logistische ondersteuning. Men zou de amateurkunstenaars echter niet louter als een klant mogen beschouwen die moet ondersteund worden, maar wel als een partner, een sterke actor in het brede culturele veld. Een gemeentebestuur zou zich niet alleen moeten afvragen wat zij te betekenen hebben voor de amateurkunstenaars, maar ook wat de amateurkunstenaars voor hen te betekenen hebben. Men moet de amateurkunsten positioneren als een belangrijke partner om samen het cultuurverhaal van de gemeente te schrijven.”

Krist Biebauw, stafmedewerker Cultuur Lokaal

OVERLEG EN INSPRAAK

Om de behoeften van de amateurkunstenaars te achterhalen, zijn overleg en inspraak een must. Dit overleg is niet enkel interessant om behoeften in kaart te brengen, maar kan meteen een aanzet zijn om kruisverbanden te leggen met de andere actoren rond de tafel. De meeste amateurkunstenaars zijn voldoende mondig, maar vinden niet steeds hun weg naar het gemeentebestuur. Wanneer u als gemeentebestuur aangeeft dat u bereid bent met hen te overleggen, zal u allicht heel wat meer te weten komen dat nuttig kan zijn voor het afstemmen van het lokaal cultuurbeleid.

Een gemeentebestuur is goed gepositioneerd om overleg op te zetten. Dit kan interdisciplinair gebeuren, intersectorieel, tussen verenigingen of amateurkunstenaars van dezelfde discipline. Het samenbrengen van groepen die werken rond eenzelfde discipline kan erg nuttig zijn. Het helpt u als gemeentebestuur als er uit deze groepen gezamenlijke beleidsvoorstellen komen, waardoor u niet zelf op zoek moet gaan naar het compromis. Laat het compromis uit de belanghebbenden komen.

Een klassiek inspraakorgaan is de cultuurraad. Deze raden worden begin 2007 opnieuw samengesteld. Vaak is het interessant om met deelraden te werken rond specifieke thema's. Wijkoverleg of werkgroepen zonder autonome adviesbevoegdheid kunnen ideale raadgevers zijn voor de cultuurraad. Voor de vertegenwoordiging van de amateurkunsten in de cultuurraad raden wij aan zowel afgevaardigden van amateurkunstenverenigingen, individuele amateurkunstenaars als deskundigen op te nemen. De deskundigen hoeven niet per se uit het zuiver culturele veld te komen.

Het is net interessant als er ook met een andere bril mee vergaderd wordt. Een onderwijzer, een afgevaardigde uit de jeugdraad of zelfs milieuraad, de directeur van de academie ... kunnen een enorme meerwaarde betekenen. Laat de cultuurraad de ruimte om het contact tussen het beleid en de burgers te versterken en het cultuurbeleid van de gemeente mee vorm te geven en uit te voeren.

De Mechelse toneelcommissie: meer dan een commissie

In Mechelen is onder impuls van het stadsbestuur een toneelcommissie opgericht waarin de dertien amateurtheaterkringen vergaderen. Dankzij dit overleg is er een theaterabonnement ingevoerd, waarbij men de voorstellingen van zes verschillende theaterkringen kan bekijken. Deze opvoeringen variëren van zuiver volkstheater tot semi-professioneel theater. Niet alleen het succesvolle theaterabonnement is een gevolg van dit overleg; de groepen zijn ook dichter bij elkaar gekomen en het gebeurt zelfs dat acteurs gastrollen spelen bij andere gezelschappen.

Frank Nobels, Schepen in Mechelen, bevoegd voor Toerisme, Cultuur en Kunstonderwijs

INFORMATIE, COMMUNICATIE EN PROMOTIE

In alle omgevingsanalyses is dezelfde vaststelling terug te vinden: we leven in een informatiemaatschappij. Duidelijk en efficiënt communiceren is een noodzaak.

Als gemeentebestuur kan u zowel een informerende rol opnemen naar de amateurkunstenaars toe, als hen bijstaan in het voeren van communicatie en promotie. Niet iedereen vindt z'n weg in de veelheid aan informatie. De groepen in uw gemeente raken net zo goed overdonderd door begrippen als vrijwilligersverzekering en beheersvennootschappen.

De gemeentelijke diensten kunnen optreden als kennisknooppunt met zonnig een doorverwijsfunctie. Stel uw informatie ter beschikking. U kan onmogelijk van alle markten thuis zijn, maar als u een overzicht kan bieden van de markten, dan is dat weer een stap vooruit. Verenigingen ondersteunen kan net zo goed gebeuren door hun adresboekje uit te breiden met nuttige contacten. U bewijst de groepen zeker een dienst als u hen wegwijs maakt in het culturele veld. U kan hen bijvoorbeeld vertellen dat er internationale projectsubsidies bestaan bij de Vlaamse overheid; dat er specialisten inzake het kunstenaarsstatuut tot hun dienst staan bij het Kunstenloket; dat ze bij een landelijke amateurkunstenorganisatie terecht kunnen voor inhoudelijke ondersteuning van hun plannen. Verder is het nuttig informatieve momenten te organiseren rond bijvoorbeeld het kunstenaarsstatuut, de vzw-wetgeving, Sabam ... Door regelmatig te communiceren, leert u het culturele veld steeds beter kennen en bouwt u een wederzijds vertrouwen op.

Communicatie en promotie zijn niet altijd evident voor de amateurkunstenaars. Zij bezitten vaak niet de middelen om zich kenbaar te maken aan het publiek. Als gemeente kan u uw eigen communicatiekanalen ter beschikking stellen en hen gericht ondersteunen bij communicatie en promotie. U kan hier bijvoorbeeld op inspelen door mee te werken aan de Week van de Amateurkunsten en zo de amateurkunstenaars extra in de schijnwerpers te zetten. De WAK nodigt kunstenaars, groepen en verenigingen uit om met een kunstzinnige activiteit, workshop of evenement naar buiten te treden. Door de nationale en lokale promotiecampagne die gevoerd wordt en het overdonderende aantal initiatieven kan Vlaanderen niet meer om de creativiteit en het talent heen. Het enthousiasme en engagement dat duizenden deelnemende kunstenaars gedurende deze tien dagen tonen werkt aanstekelijk. Kortom, de WAK biedt aan alle kunstenaars de unieke gelegenheid hun productie, kwaliteiten en werking aan het grote publiek voor te stellen.

Week van de Amateurkunsten in het Meetjesland: kwestie van katalyseren

COMEET, opgericht in 2004, staat voor Cultuuroverleg Meetjesland. Het is een intergemeentelijk samenwerkingsverband met als doel de cultuuractoren van de streek te ondersteunen door een regionale aanpak.

Het Meetjesland is een landelijke regio tussen Brugge en Gent, met relatief weinig armslag op vlak van cultuurbeleid en communicatie: kleine gemeenten, weinig gesubsidieerde cultuurbeleidscoördinatoren, weinig cultuurcentra. Reden te meer om in te zetten op de amateurkunsten en om dit regionaal te doen.

Tot 2006 was de deelname van de Meetjeslandse gemeenten aan de WAK beperkt, met versnipperde initiatieven en communicatie. Eind 2006 besliste Comeet de WAK mee vorm te geven. Ze zetten een regionale communicatie op en in december volgde een eerste informatiesessie. Het twintigtal aanwezigen werd aangespoord om in hun gemeente op zoek te gaan naar geïnteresseerden. Dit leverde een verdubbeling van het aantal gemeentelijke coördinatoren op en bijkomende amateurkunstenaars. Een tweede bijeenkomst genereerde nog meer inspiratie en afspraken omtrent de promotie. COMEET biedt overkoepelende communicatie aan zoals een Meetjeslandse programmakrant (gefinancierd via advertenties), een kader voor lokale berichten in de regionale pers ...

Met een minimum aan middelen werd een maximum aan resultaat geboekt. Het Meetjesland leeft. In 2008 kan naast de ondersteuning qua inspiratie, communicatie en promotie een heuse regionale activiteit georganiseerd worden om de WAK bekend te maken in het Meetjesland. Want de amateurkunsten zijn het waard.

Nele Bogaert, regionale cultuurbeleidscoördinator COMEET, www.comeet.be

LOGISTIEKE ONDERSTEUNING

Elk gemeentebestuur zou een duidelijk beleid moeten voeren omtrent logistieke ondersteuning. Vrijwel alle amateurkunstenaren hebben nood aan infrastructuur voor zowel toonmomenten als vergaderingen en repetities. Een veel voorkomende verzuchting blijft het vinden van betaalbare en degelijke lokalen, repetitieuwtes en zalen. Amateurkunstenaren zijn zelden zo kapitaalkrachtig dat ze op eigen houtje infrastructuur kunnen aankopen of huren en onderhouden. Hiervoor is een investering met gemeenschapsgeld nodig of een betere communicatie.

Vaak is het infrastructuurprobleem te herleiden tot een communicatieprobleem en blijken er, ondanks de noden, in de praktijk lokalen leeg te staan of ongebruikt te blijven. Hiervoor kunnen verschillende redenen aangehaald worden, zoals de huurprijs, specifieke eisen voor het bewaren van materiaal, geluidsisolatie, het aantal beschikbare uren en het niet op de hoogte zijn van het aanbod en de mogelijkheden. Breng in kaart wat er qua infrastructuur aanwezig is, wanneer en door wie ze gebruikt wordt. Het zou niet enkel mogen gaan om gemeentelijke eigendommen, maar eveneens om bijvoorbeeld scholen, parochiezalen en privépannen om een zo volledig mogelijk overzicht te krijgen. Deze resultaten kunnen vervolgens worden samengelegd, zodat men een analyse kan maken van de gegevens en hier eventueel acties aan kan verbinden. Zo kan u bijvoorbeeld de samenwerking tussen cultuur en onderwijs stimuleren om toegang te krijgen tot extra lokalen.

Als gemeente kan u een sterke band opbouwen met het sociaal-cultureel werkveld bij het gezamenlijk beheer van publieke infrastructuur. Betrek de organisaties en gebruikers actief bij het beheer van allerlei gemeentelijke culturele voorzieningen. Kortweg: geef de gebruikers middelen om te investeren in infrastructuur, maar laat de verantwoordelijkheid voor het beheer aan hen over.

Logistieke ondersteuning beperkt zich niet tot infrastructuur. Detecteer de behoeften en ga na of een uitleendienst, de vergoeding van een goede techniker, een opslagruimte voor instrumenten ... gewenst zijn en het opzetten waard.

Podiumkunsten in CC Sint-Niklaas Amateurkunsten en professioneel aanbod “onder één dak”

Het Cultuurcentrum Sint-Niklaas heeft een lange traditie in het samenwerken met het lokale amateurkunstenveld. De stad telt een flink aantal verenigingen die theater, volkstoneel, figurentheater, jeugdtheater, operette, musical, dans en muziek beoefenen. Reeds lang voor de geplande heropening van de vernieuwde Stadschouwburg in 1996 kondigde zich een zeer druk seizoen aan op dat vernieuwde speelplatform. Een groot aantal van de traditionele bespelers stond klaar om aan de slag te gaan en de – soms lange – traditie verder te zetten. Tegelijk besliste de Raad van Bestuur van het Cultuurcentrum om ook de eigen cultuurspreidende opdracht, eigen aan een cultuurcentrum in de A-categorie, beter te promoten en te situeren op de kalender. Geen geringe uitdaging dus, en toch blijkt vandaag bij de tiende verjaardag van de nieuwe schouwburg dat we erin geslaagd zijn de meeste belangen met elkaar te verzoenen en de kalender en het ‘speelveld’ billijk te verkavelen.

Het Cultuurcentrum biedt in feite drie speelvelden met hun eigen mogelijkheden en publiekscapaciteit (Stadsschouwburg: 560 pl., De Klavers: 350 pl. en het Museumtheater: 122 pl.). De verenigingen, door de Cultuurraad erkend voor podiumkunsten, krijgen hiervoor een gunsttarief voor de eigen voorstellingen, repetitietijd, hulp bij de decorbouw en uiteraard de nodige technische ondersteuning bij de voorstellingen zelf, zoals opmaken van het lichtplan, geluidstechniek, decorwissels en dergelijke.

Het podiumprogramma wordt ingevuld door het Cultuurcentrum zelf, de verenigingen erkend bij de Cultuurraad (voor podiumkunsten), andere bij de Cultuurraad erkende verenigingen, scholen en jeugdverenigingen, andere organisatoren en privé-instellingen. Hierbij dient aangestipt dat de meerderheid van de verenigingen voor podiumkunsten de podia van het cultuurcentrum gebruiken en – op één uitzondering na – geen eigen theater uitbaten.

Decorbouw is een unieke service, historisch gegroeid in de stadsschouwburg, die het Cultuurcentrum wil blijven bieden aan de erkende verenigingen. Om dit te kunnen voortzetten wordt de nodige creativiteit aan de dag gelegd. De vaste decorbouwers overleggen met de amateurkunstenaren op welke wijze de bouw van hun decors kan worden aangepakt. Uit de voorraad decorstukken, -panelen en -doeken wordt vaak geput om – mits verbouwing en schilderwerk – nieuwe decors te (her)scheppen.

De verantwoordelijke cultuurfunctionaris zorgt voor een geïntegreerd beheer: gebouwen, budget, logistiek, veiligheid en personeel, kalenderbeheer, coördinatie, contacten met de diverse partners, samenwerkingsverbanden, prospectie, samenstelling en opvolging van de programmatie podiumkunsten.

Nieuwe mogelijkheden worden nu onderzocht in de ondersteuning van locatieprojecten. De bestaande podia zijn immers zeer druk bezet en dit zet aan tot het onderzoeken van nieuwe paden. Het Cultuurcentrum neemt zelf al het voortouw in het experimenteren met verschillende vormen van locatiewerk en met het uitbouwen van de logistieke middelen hiervoor.

Dirk Van Driessche, cultuurfunctionaris-podium Sint-Niklaas
<http://www.ccsint-niklaas.be>

© Lemmert

© Photology

FINANCIËLE ONDERSTEUNING

Subsidiereglementen uitschrijven is een kunst. Hoe kan u als gemeente verenigingen en kunstenaars op een democratische en objectieve wijze financieel ondersteunen, waarbij u zowel de dagelijkse werking ondersteunt als een zekere dynamiek beoogt? De verschillende landelijke amateurkunstenorganisaties kunnen voorbeelden van positief geëvalueerde subsidiereglementen ter beschikking stellen. U kan hen hierover contacteren. Alleszins is het nuttig uw kunstenaars inspraak te geven en hen evengoed te sensibiliseren voor het feit dat de middelen niet onuitputtelijk zijn en dus goed moeten worden ingezet. Het koppelen van uw subsidieregeling aan die van andere overheden is nefast: het Mattheus-effect ligt op de loer.

Verenigingen zitten met vaste kosten (zoals bijvoorbeeld de huur van infrastructuur, techniek, onderhoud materialen) waarvoor ze best kunnen terugvallen op de plaatselijke overheid. Hiervoor worden vaak subsidiereglementen opgemaakt. Hou deze voldoende gebruiksvriendelijk en toegankelijk. Hou de administratieve verplichtingen beperkt. Voor de lokale dynamiek is het zonde alle middelen te verdelen voor structurele ondersteuning. Hou ook budgetten vrij voor interessante projecten die zich aanbieden en voor projecten die niet per se in een definitie te vatten zijn. De 1-eurosubsidie van het decreet lokaal cultuurbeleid kan hiervoor bijvoorbeeld worden ingezet. Deze beoogt immers verbredende en vernieuwende projecten te ondersteunen.

Daarnaast kan u door informatieverstrekking de amateurkunstenaars indirect financieel ondersteunen. Maak hen wegwijs in het subsidielandschap. Nog dit jaar ontwikkelen wij een subsidiewijzer tot op het niveau van de provincies. Neem deze door en bezorg deze informatie aan uw kunstenaars.

Subsidiedossiers schrijven: nog zo'n kunst. Helaas zijn er weinig kunstenaars die deze kunst beheersen. Waarom zou u niet samen hun subsidiedossier voor de provincie doorlopen? Een simpele raadgeving om bijvoorbeeld de begroting in evenwicht te brengen vooraleer het dossier wordt opgestuurd, kan voor een groep het verschil maken tussen een ja of een neen. Elk reglement heeft haar specifieke voorwaarden. Overloop deze samen met de kunstenaars. Als gemeentelijke overheid weet u dat onvolledige dossiers soms onherroepelijk naar de 'neen'-stapel worden verwezen en dat erg interessante initiatieven met een grote waarde zo de nodige steun mislopen.

© Stefan Jacobs

ONDERSTEUNEN EN OPZETTEN VAN SAMENWERKINGSVERBANDEN

of amateurkunstengroepen via impulsen vanuit de professionele sector. Reserveer hiervoor de nodige budgetten. Daarnaast kan worden aangestuurd op organische samenwerkingsverbanden met seniorenverenigingen, jongeren, migrantenverenigingen, andere disciplines ... Alleen al het kunnen hanteren van elkaars netwerken en communicatiekanalen is een win-win-situatie. Ga op zoek naar de gemeenschappelijke belangen van verschillende actoren. Aarzel hierbij niet om de inhoudelijke ondersteuning van een landelijke amateurkunstenorganisatie te vragen. Zij beschikken over een uitgebreid adressenbestand met tal van deskundigen.

Om de zichtbaarheid te versterken, de kwaliteit te verhogen en diversiteit binnen het hele cultuurlandschap aan te wakkeren, is het aangewezen om bijkomende "artistieke" kansen te geven aan amateurkunstenaars en/

Genk: kunst stimuleert ontmoeting

In 2006 organiseerden we in Genk een project rond religieuze koren: een orthodox, katholieke en islamitische koren werden samen gebracht voor een optreden in een kerk. Alle deelnemers deelden de liefde voor het zingen. We brachten heel bewust deze mensen samen op basis van hun 'drie procent' gezamenlijke interesse. De interacties onder de 200 deelnemers, deden ontdekken dat er nog meer gemeenschappelijkheid is.

Onlangs werd door de dienst Cultuur ism de dienst Jeugd een hiphopCD uitgebracht. Bij deze CD werden maar liefst negentien Genkse hiphopcrews betrokken. Een student deed de grafische vormgeving en de CD werd professioneel geproduceerd. Ook deze informeel georganiseerde groepen delen iets met elkaar, ondanks het feit dat ze wel verschillende etnisch-culturele en economische achtergronden hebben. Na een half jaar werken aan deze CD, bleek de betrokkenheid van deze groepen bij het stedelijke verhaal vergroot en is de wederzijdse perceptie tussen de groepen en stadsdiensten sterk veranderd. De band tussen de lokale overheid en burger werd op een eigenzinnige wijze ingevuld.

Beide projecten vertrekken vanuit eenzelfde stramien. De stad brengt mensen samen die alle even gepassioneerd bezig zijn op een bepaald thema, zonder op voorhand het eindproduct of het traject te bepalen. Een blanco blad dus, waarbij de stad bij wijze van spreken de 'pennen levert' zodat het samen - interactief, luisterend en al lerend van elkaar - kan beschreven worden. De winst van beide projecten is vergelijkbaar: je creëert ontmoeting, je expliciteert gemeenschappelijkheid. Het artistiek project is een middel om de relatie tussen burger en overheid in te vullen en concreet te maken, wat bovendien een spin off effect heeft op andere beleidsdomeinen.

Vera Withofs, Schepen in Genk, bevoegd voor cultuur, bibliotheek en academies

VVVG: gepensioneerden opnieuw in contact brengen met cultuur

Het Vlaams Verbond Voor Gepensioneerden (VVVG) kwam tot de vaststelling dat cultuurparticipatie bij verschillende groepen gepensioneerden op het achterplan geraakt was. Veel gepensioneerden hebben in hun jeugd niet de gelegenheid gehad om van cultuur te proeven aangezien er toen andere prioriteiten waren. Sommigen waren getalenteerde amateurkunstenaars, maar hebben hun hobby door omstandigheden opzij moeten schuiven.

Het VVVG wil de gepensioneerden opnieuw in contact brengen met cultuur. In eerste instantie wordt een documentatiemap verdeeld onder de lokale afdelingen. Zo kunnen die een keuze maken uit het culturaanbod en de kunstuitingen. Bovendien staat het aanbod open voor niet-leden: waarom niet met de familie en de kleinkinderen naar het museum gaan? Eens een project gekozen, worden activiteiten georganiseerd met een werkgroep. Hierbij gaat men niet voorbij aan de realiteit van de lokale afdelingen. Kan een gepensioneerde tekenleraar geen les geven of een kleine rondleiding organiseren in een museum? Eens de lokale afdeling genoeg kennis verworven heeft rond haar project, kan ze die delen met andere afdelingen. Uiteindelijk is het de bedoeling kunstmanifestaties te organiseren waar gepensioneerden hun ervaringen delen.

Dit project werkt drempelverlagend voor een doelgroep die vaak vergeten wordt. Het gaat daarbij niet alleen om kunstbeleving. Ook creatie komt aan bod, waarbij de toeleiding geleidelijk gebeurt zonder de zaken te willen forceren.

<http://www.vvvg.be>

DWARSVERBINDINGEN MAKEN MET ANDERE SECTOREN EN ACTOREN

Een gemeentebestuur herbergt verschillende diensten die alle in meer of mindere mate met elkaar te maken hebben. Ze hebben allemaal een gemeenschappelijke factor: ze zijn ten dienste van dezelfde groep mensen, de inwoners van uw gemeente en deze zijn zeker niet enkel schoolganger, automobilist, consument of kunstenaar. Veelal heeft de gehele werking van uw gemeente voor

hen een betekenis. Waar soms beleidsmatig om praktische redenen grenzen worden getrokken, kunnen juist inspanningen worden geleverd om dwarsverbanden te leggen. We overlappen hier enkele sectoren waarvan de dwarsverbanden met de amateurkunsten zeer relevant zijn.

© Madelien Waegemans

© Creatief schrijven

JEUGD

Het is onmogelijk tegen te spreken dat de 'jeugd van tegenwoordig' de toekomst vormt van de amateurkunsten en het culturele veld. Motivatie, interesse, kennis, opleiding en vaardigheden van jongeren zijn bepalend voor morgen en belangen rechtstreeks het cultuurbeleid aan.

Om goed te kunnen functioneren in de hedendaagse, pluriforme, snel veranderende samenleving, dienen kinderen en jongeren te beschikken over een brede ontwikkeling. Het ondersteunen en/of creëren van een brede leer- en leefomgeving waarbinnen kinderen en jongeren een brede waaier aan leer- en leefervaringen opdoen – het zogenaamde 'Brede School'-concept – kan hier in grote mate toe bijdragen. Cruciaal is het opzetten van een breed, goed functionerend netwerk tussen organisaties en overheden uit de verschillende sectoren die samen het leren/leven van kinderen en jongeren mee vormgeven en ondersteunen. Specifiek het verhogen van de culturele (en artistieke)

competentie van kinderen en jongeren plaatst ons voor een belangrijke uitdaging waarop verschillende partners samen een antwoord kunnen bieden. Naast (sociaal-)culturele actoren als de amateurkunstenverenigingen, jeugdbewegingen, bibliotheken enz. vormt het onderwijs een essentiële schakel in het verhaal.

In de afstemming van het lokaal cultuurbeleid is het aangewezen om het grote aandeel van de jongeren in het lokaal cultuurgebeuren tot z'n recht te doen komen. Een goede samenwerking tussen de diensten cultuur en jeugd is een must. De jeugdafdelingen van de amateurkunstenverenigingen zouden hun plaats moeten krijgen in zowel de jeugd- als de cultuurraad. Net als voor de cultuurraad, zou u ook thematische jeugdraden kunnen inrichten. Door bijvoorbeeld een avond te organiseren rond 'jongeren en cultuur' kan u deze verenigingen speciaal uitnodigen en hen de kans geven zich voor te stellen.

Een andere mogelijkheid om te komen tot een meer integraal (in plaats van strikt categoriaal) beleid is het afstemmen van de jeugd- en cultuurbeleidsplannen. Aangezien in 2008 deze nieuwe plannen van kracht gaan en men nu volop bezig is met de voorbereidingen ervan, is dit het ideale moment om effectief de grenzen tussen deze twee beleidsdomeinen te overschrijden. In een aantal steden en gemeenten is men van plan het hoofdstuk 'jeugd-cultuur' samen te schrijven, zodat beide plannen echt op elkaar afgestemd zijn en de domeinen elkaar kunnen inspireren en doen vernieuwen.

© Kunstwerk[t]

DEELTIJDS KUNSTONDERWIJS

Op het lokale niveau zijn diverse actoren werkzaam die op één of andere manier kunsteducatie als een belangrijk onderdeel van hun werking of als hun kerntaak beschouwen: kunsteducatieve organisaties, cultuurcentra, bibliotheek, academies voor deeltijds kunstonderwijs en amateurkunstverenigingen. Daarnaast zijn er vaak heel wat andere organisaties die niet in de eerste plaats met kunsteducatie bezig zijn, maar wel een belangrijke toeleidende functie kunnen vervullen, zeker als het gaat om moeilijk bereikbare doelgroepen: jeugdbewegingen, organisaties van allochtonen, het lokaal integratiesteunpunt ... Om tot een geïntegreerde beleidsvoering te komen, dienen samenwerking en complementariteit bevorderd te worden. De gemeentelijke overheid kan hierin een regierol opnemen door de mogelijkheden in het decreet lokaal cultuurbeleid, via de cultuurbeleidscoördinator en de cultuurraad (of deelraad kunsten). Participatiemogelijkheden in het deeltijds kunstonderwijs kunnen eveneens als hefboom fungeren. Participatieraden zijn in het deeltijds kunstonderwijs nog niet verplicht. Toch kan het beleid de academies wel al stimuleren om inspraak beter te organiseren. Naast leerlingen en ouders zouden ook vertegenwoordigers van de lokale amateurkunstverenigingen aan die participatieraad kunnen deelnemen.

Het feit dat zowel in het deeltijds kunstonderwijs, de amateurkunsten als het sociaal-cultureel werk aan kunsteducatie wordt gedaan, maakt het niet nodig de doelen, leerstrategie of didactische

methodes te uniformiseren. Verschillen mogen er zijn, want dit biedt juist variatie in het landschap van de kunsteducatie ten gunste van de gebruiker. Waar echter wel nood aan is, is het aangrijpen van mogelijke complementariteiten. Zo kan de ene sector een toeleider zijn naar de andere en vice versa. Het deeltijds kunstonderwijs biedt amateurkunstenaars een professionele opleiding en kan de doorstroming van leerlingen naar het verenigingsleven bevorderen. Een ruime participatie van jongeren en volwassenen aan het deeltijds kunstonderwijs geeft op termijn de beste garantie voor een kwaliteitsvolle amateurkunstensector en voor de toeleiding naar de (semi-)professionele sector. Door samenwerking met verenigingen of bestaande muziekgroepen/ensembles geeft de academie een stevige basis aan de eigen gemeente. Laat de academie meer naar buiten treden. In goed werkende academies stimuleert de directie de uitwaaiing van haar leerkrachten naar koren, harmonies, fanfares, toneelgroepen ... Dit zorgt niet alleen voor een hoger artistiek niveau van de verenigingen, maar ook tot het ontstaan van zeer verschillende kanalen waarlangs jongeren en volwassenen een professionele begeleiding krijgen.

Opleidingsmogelijkheden zijn een duidelijke noodzaak voor wie een instrument bespeelt binnen het klassieke genre, maar evengoed voor muzikanten in het pop-, rock- en jazzgenre. Het grootste gedeelte van de academies concentreert zich op het klassieke genre terwijl er minstens

evenveel muziekiefhebbers zijn met interesse in andere genres. De gemeente kan de academie stimuleren om te polsen naar de noden. Zo kan u in overleg met andere steden en gemeenten, de verenigingen en geïnteresseerden een aanbod uitbouwen waar alle muzikanten van de gemeente zich in vinden. Een goede verstandhouding is daarom belangrijk voor zowel de academies, de verenigingen als de individuele kunstbeoefenaars in de gemeente.

Ook binnen het kader van het deeltijds kunstonderwijs zelf kan de gemeente aansturen op vernieuwing en verbreding; zo voorziet de regelgeving op het deeltijds kunstonderwijs ruimte voor experimentele opleidingen. De opleiding volksmuziek die voor het eerst in 1998 werd ingericht in de academie in Gooik kan bijvoorbeeld op heel wat succes rekenen.

Sommige doelgroepen (bijvoorbeeld kansarmen, jongeren uit TSO en BSO ...) zijn ondervertegenwoordigd in zowel amateurkunstverenigingen als DKO-academies. Voor het aantrekken van deze groepen kunnen beide sectoren best samenwerken. Als gemeentebestuur kan u bijvoorbeeld de mogelijkheid geven om in de infrastructuur van het deeltijds kunstonderwijs kortlopende cursussen te organiseren: hiphop, streetdance, djembé ... Op die manier zal u een meer heteroog publiek bereiken.

In Geraardsbergen trachten we ervoor te zorgen dat onze jonge mensen niet met een springmes, maar met penselen of muziekpartituren in hun zakken lopen

Vooraleer een goed samenwerkingsverband tussen het lokaal cultuurbeleid en een DKO-instelling kan tot stand komen dienen twee belangrijke vereisten ingevuld te worden:

1. De academie moet onvoorwaardelijk, zowel financieel als logistiek, ondersteund worden door de gemeente.
2. De directeur van de academie moet ten volle beseffen dat de academie niet zijn academie is, maar een academie die er is om te voorzien in de noden van de bevolking en ook door die bevolking gefinancierd wordt.

Pas als aan die vereisten is voldaan kan een ideale samenwerking worden opgestart.

In Geraardsbergen zetel ik als directeur van de academie tevens in de raad van bestuur van de Cultuurraad (raadgevende stem) zodat ik alle signalen die vanuit het verenigingsveld komen kan opvangen en er iets mee aanvangen. Alle diensten van de stad die met "vrije tijd" te maken hebben komen op regelmatige basis samen en ook die vergaderingen woon ik bij om voor alle vragen die er zijn een oplossing te bedenken.

Uiteraard heb ik veel (meestal informeel) contact met de gebruikers van onze kunstacademie, de leerkrachten en ouders om ook die signalen in het beleid te kunnen verwerken.

Door de logistieke ondersteuning van de stad in accommodatie en aankoop van de nodige materialen kunnen wij vanuit de academie vele cursussen inrichten die niet in het DKO-aanbod opgenomen zijn. Zo richten we bv. de cursussen kleuterdans (4- tot 5-jarigen), muziek- en woordinitiatie (6- tot 7-jarigen) in zodat deze leerlingen naadloos kunnen instappen in het aanbod van het DKO (met name dansinitiatie, notenleer of dictie).

Twee jaar geleden hebben we binnen onze academie een nieuwe richting opgestart rond circuskunsten. Deze richting kwam tot stand op vraag van vele gebruikers en uit het verenigingsveld. Voor al deze initiatieven dient de stad de personeelskost te dragen, een investering die ze ook doet om de titel van dit artikel te kunnen realiseren.

Aangezien we over de accommodatie en de mensen beschikken om allerlei culturele activiteiten naast het onderwijs te realiseren kan het cultureel centrum van de stad zich op andere aspecten beter focussen. Zo kan een breder beleid uitgestippeld worden waar iedereen alleen maar beter van wordt. Onze leerlingen zijn directer betrokken bij workshops, lezingen, voorstellingen ... want het gebeurt vanuit en binnen de academie zelf. Er zijn geen dubbele boekingen qua concerten (de agenda van het cultureel centrum en de academie worden samen in overleg jaarlijks samengesteld en de program-

mering aangepast aan de noden van de academie) - hetgeen resulteert in een beter financieel beheer van de middelen.

Dit vraagt van een directeur van een academie uiteraard veel meer werk dan zich alleen met zijn academie in te laten. De overheid schiet daarin veel tekort. Onze academie telt bv. meer dan 1850 cursisten en het ministerie voorziet nog altijd niet in een middenkader. Ook dit euvel heeft Geraardsbergen opgelost door een deeltijdse functie als coördinator voor de academiewerking ten laste te nemen. Om echt tot een heel goede samenwerking te kunnen komen moet de stad dus bereid zijn daarin de nodige investeringen te willen doen. Van groot belang hierbij is uiteraard de medewerking van de lokale Schepenen van Onderwijs. De visie hieromtrent van Dhr. Erwin Franceus, schepenen van o.a. onderwijs te Geraardsbergen is als volgt: "Samenwerking is van bijzonder belang. Dit kan evenwel slechts indien de violen van in het begin op elkaar afgestemd zijn. Reeds meer dan 10 jaar geleden heb ik tezamen met Freddy en een gemotiveerde ploeg leerkrachten, de academie van zo'n 400 naar 1.500 ingeschrevenen gebracht. De komende jaren gaan we de puntjes op de i zetten. In samenwerking met de dienst cultuur willen wij van ons prachtig gebouw een heus kunst- en cultuurcentrum maken."

*Erwin Franceus,
Schepen van Onderwijs Geraardsbergen
Freddy Duffeleer,*

© Madelien Waegemans

ONDERWIJS

De meeste kinderen maken op de leeftijd van zes jaar de keuze van hun vrijetijdsbesteding. Doorgaans is de opvoeding erg bepalend bij deze keuze, maar ook de prikkels die men in de schoolomgeving heeft opgedaan kunnen richtinggevend zijn. Aangezien het huidige decreet voor het DKO geen opleidingsmogelijkheden voorziet voor kinderen jonger dan 8 jaar, enkele uitzonderingen niet te na gesproken, geraken vele kinderen niet meer in dit systeem. Muzische vorming is nochtans erg belangrijk. Gemeentebesturen kunnen hier zeker in sturen door taakleerkrachten vrij te stellen voor de scholen. De kleuterklassen en de eerste graad van het lager onderwijs verdienen hierbij de prioriteit. Vanuit dit aanbod moeten mogelijkheden tot doorstroming naar het DKO expliciet aanwezig zijn. Door de landelijke amateurkunstenorganisaties worden verschillende projecten naar scholen toe aangeboden. Het begrip 'brede school' krijgt hierdoor ook meer invulling.

Genk: kunstinitiatie voor kinderen

Aan de Genkse basisscholen is de mogelijkheid geboden om samen met het DKO dieper in te gaan op kunstbeleving. Aanvullend op middelen van het Departement onderwijs van de Vlaamse overheid werden door de stad bijkomende middelen vrijgemaakt zodat alle scholen konden instappen in een project waarbij leerkrachten van het DKO kunstinitiatie gaven in de klassen. Er kon ingetekend worden op alle disciplines. Dit traject verhoogde niet alleen de toegankelijkheid van de het DKO. Ook het leereffect op kinderen én het nieuwe élan bij leerkrachten was door deze artistieke toevoeging duidelijk.

Mogelijkheden tot samenwerking tussen Cultuurcentrum en scholen liggen bijvoorbeeld in het kader van de poëziedag waarbij in scholen een workshop werd aangeboden over het schrijven van poëzie en waarbij leerlingen van het vierde leerjaar een levendige presentatie maakten over gedichten met als thema Genk. Specifiek wat het DKO betreft, organiseren we binnen de academie pre-dans voor de groep van 6- tot 8-jarigen. De instapleeftijd van acht jaar vinden we immers te hoog. Omdat we het belangrijk vinden dat kinderen reeds vanaf zes jaar ook deze vormen van vrijetijdsbesteding kunnen kiezen, investeren we graag in deze opleidingen. Tenslotte: wat kost het? De infrastructuur is er reeds; er zijn enkel de bijkomende uren voor de leerkrachten te betalen.

Vera Withofs, Schepen in Genk, bevoegd voor cultuur, bibliotheek en academies

© Jos L. Knaepen

© Kunstwerk[t]

UITBOUW VAN EEN AANVULLEND AANBOD

Iedereen heeft baat bij een complementaire werking. De academie, ateliers, amateurkunstverenigingen, scholen, jeugdverenigingen enz. zetten allemaal een werking op die in meerdere of mindere mate complementair te noemen is. Ondanks het werk van deze actoren is het mogelijk dat er in de gemeente nog hiaten bestaan. Door als beleidsmaker projectsubsidies te voorzien voor initiatieven die hierop inspelen, wordt dit deels opgevangen.

De gemeenten kunnen met hun cultuur- of gemeenschapscentrum de amateurkunsten betrekken in de eigen werking en projecten. Men kan samenwerkingsverbanden opzetten, de programmatie afstemmen op initiatieven van het verenigingsleven, aandacht hebben voor specifieke doelgroepen ...

Het cultuurcentrum of gemeenschapscentrum kan met haar budgetten naar bepaalde zaken toewerken en zo een aanvullend aanbod brengen: interdisciplinaire en semi-professionele projecten, initiatieven voor specifieke doelgroepen zoals cursussen, masterclasses ...

Rwina Doen in Mechelen: een multicultureel project met theater, hip-hop en breakdance.

Opzet: "Het leven zoals het is" in de multiculturele stad Mechelen. Zestien enthousiaste jongeren van verschillende origine maar allen geboren en getogen in Mechelen, onder de professionele vleugels van regisseur Pietje Horsten, vertelden het publiek op een grappige, vaak ontroerende, maar altijd eerlijke manier over hun verlangens, hun twijfels en hun angsten. Een theaterstuk met een heel relativerend karakter. Wie we zijn en wat we doen werd openlijk in vraag gesteld.

Dit theaterstuk kreeg een vervolg in de vorm van vzw Rwina, die actief wordt opgevolgd door de dienst Gemeenschapsvorming. Met het project Rwina Doen, wil de stad jongeren en cultuur bij elkaar brengen. Binnenkort zal de stad voor deze vzw een lokaal aankopen dat de broeiplaats voor sociaal-culturele projecten mag worden. Op dit ogenblik wordt Rwina actief ondersteund door 't Arsenaal, een professioneel gezelschap, onder meer vanuit de overtuiging dat projecten als deze de instroom en doorstroom van allochtone jongeren naar het sociaal-culturele circuit bevorderen. Alles wat in de subculturen leeft, moet hier aan bod kunnen komen. In de toekomst plant vzw Rwina een film waarin het multicultureel gegeven van de stad Mechelen aan bod komt.

Frank Nobels, Schepen in Mechelen, bevoegd voor Toerisme, Cultuur en Kunstonderwijs

© Jean Strinck

Liefhebber: een Antwerps kunstenfestival

Eén van de hoofdpijlers van het Liefhebberproject te Antwerpen is het kunstenfestival dat samenvalt met de Week van de Amateurkunsten. Tot 2006 bestond het programma van dit kunstenfestival voornamelijk uit activiteiten georganiseerd door individuele kunstenaars of verenigingen. De deelnemers konden bij Liefhebber terecht voor financiële, promotionele, artistieke en logistieke ondersteuning. Dankzij deze ondersteuning kregen kunstenaars de kans om zich te presenteren aan het grote publiek. Toch bleek na een evaluatie dat deze aanpak te weinig samenhang had om echt een meerwaarde te leveren voor de deelnemers en het publiek.

Voor het Kunstenfestival 2007 pakt men het in Antwerpen anders aan. Liefhebber gaat binnen de districten op zoek naar partners waarmee samenwerkingsakkoorden worden afgesloten. Deze samenwerking vereist een gelijke inbreng van de partners. Zo wordt het cultuurcentrum niet langer aangesproken als receptieve ruimte maar gevraagd om een actieve rol op te nemen in het proces en de presentatie van het product. Samen met de partners gaat Liefhebber op zoek naar de gepaste invalshoek én discipline voor elk district. Zo is de hiphopcultuur een gepast medium voor Borgerhout en richt men zich in Deurne op dans. Bovendien wil Liefhebber werken aan kwaliteitsverhoging en professionalisering. Dit gebeurt door een professioneel kader te bieden en samen te werken met landelijke amateurkunstenorganisaties en deskundige organisaties zoals vzw 5voor12 en het muziekcentrum TRIX.

Daarnaast werkt Liefhebber aan de doorstroming van kunstenaars naar andere districten en het stimuleren van ontmoetingen. Met het thema 'over de grenzen heen' wordt in eerste instantie gekeken naar de discipline waarin iemand actief is en niet naar de woonplaats. Zo leggen mensen ook contacten buiten hun buurt. Kunstenaars of verenigingen die niet binnen het aangeboden concept passen of toch liever een eigen activiteit opzetten, kunnen nog steeds een beroep doen op de ondersteuning van Liefhebber. Wel dienen zij voortaan een aanvraag in te dienen en is er een reglement opgesteld. Op die manier kan men ook hier de kwaliteit bewaken.

Cynthia Schenkels, coördinator Liefhebber

© Chris Van de Casteele

Wijkschrijfproject Rabot-Blaisant Gent **Van blinde ramen naar open blik op wijk of buurt.**

Het buurtcentrum Rabot-Blaisant in Gent organiseerde een project over ontmoeting in en met de buurt en de burens. "Oog voor verandering, oor voor buurtklap en een neus voor verhalen" stonden centraal. Creatief Schrijven verzorgde het taalluik: schrijven over de veranderingen in de wijk. In samenwerking met Vormingplus en in nauw overleg met buurtwerkers werd het project 'Heb je buurt(t) lief!' vormgegeven.

Tijdens zes sessies kreeg een gedifferentieerde groep bewoners korte, pittige schrijf oefeningen voorgeschoteld. Ook de buurtwerkers deden mee. Genres die aan bod kwamen waren: dichtvormen, dagboekteksten en zintuiglijk beschrijvende prozateksten. We bleven dicht bij de leefwereld van de deelnemers. Fictie kwam nauwelijks aan bod, wel het leven zoals het is. Ze schreven verhalen neer over zichzelf, over hoe ze wonen, leven en werken en vooral over wat hen opvalt in hun buurt: de Wondelgemse blokken; telekleding en blinde ramen; afbraak en verval; gashouders en woonboten. Als afsluiter zetten ze hun dromen, verlangens en toekomstverwachtingen op papier.

De klemtoon lag op schrijfplezier en op uitwisseling en presentatie van hun teksten. Die werden ook gebundeld. Het buurtwerk onderzoekt momenteel samen met Vormingplus en de stad Gent hoe ze de teksten kunnen teruggeven aan de buurt, bvb. door poëzie aan te brengen op panelen in de 'blinde ramen' van de wijk en zo de buurt op te fleuren. Poëzie als blikopener op de eigen toekomst dus...

An Leenders, coördinator Creatief Schrijven

INTEGRAAL BELEID

- U wil een buurt mee betrekken in het lokale cultuurverhaal?**
- U wil een plek waar veel overlast is omtoveren tot een plek waar het leuk vertoeven is?**
- U wil dat de mensen elkaar meer ontmoeten?**
- U heeft een mobiliteitsprobleem?**
- U zoekt aanknopingspunten met jongeren, senioren, migranten, andersvaliden, kansarmen?**

Maak gebruik van de creativiteit in uw gemeente, van de dynamiek van de amateurkunstenaars en zet hun troeven in, want u betekent niet alleen iets voor hen, zij betekenen net zoveel voor u.

APGA: stimuleren van culturele participatie in samenwerking met het OCMW

De werking van de OCMW's is de afgelopen jaren geëvolueerd naar een steeds bredere dienstverlening. Sinds 2003 hebben ze immers subsidies ter beschikking voor het stimuleren van de sociale, culturele en sportieve participatie van hun doelgroep. Ze kunnen hiermee bijvoorbeeld het lidgeld en materiaal bij een lokale voetbalploeg (gedeeltelijk) betalen, goedkope computerpakketten financieren of via kortingen de toeleiding naar cultuur steunen.

Eén van de organisaties die gebruik maakt van deze middelen is vzw Antwerps Platform Generatiearmen (APGA), een samenwerking tussen vijf verenigingen waar armen het woord nemen. Ze treden in dialoog met de beleidsmakers, formuleren adviezen en steunen de deelname aan cultuur. Met de subsidies van het OCMW kunnen ze verscheidene projecten op poten zetten, ook voor hun sociaal-artistieke werking. Het blijft daarbij niet beperkt tot een museumbezoek.

Bij een eerste project werd samengewerkt met Guy Van De Castele, die een eigen poppentheater of 'poesjenentheater' heeft. Senioren en mensen in armoede bedachten zelf het verhaal, dat door hem uitgeschreven werd tot het stuk 'Paniek in 't Stad'. Zes maanden lang kwamen ze elke week samen om te werken aan de decors en de poppen. Het sprak hen enorm aan omdat ze zich konden uitleven en een duwtje in de rug kregen. Eens alles afgewerkt, werd een tournee georganiseerd door Antwerpen.

OCMW-middelen werden ook aangewend voor 'Park in Beeld', waar men zich toelegde op de buurtwerking in de Seefhoek en het Damplein. Deze twee

wijken zijn verdeeld door een braakliggend spoorwegemplacement, dat in 2008 wordt omgetoverd tot een park. De buurtbewoners maakten zich zorgen om deze verandering. Het park zou de buurten verenigen, maar zou het anderzijds ook geen criminaliteit of drugs aantrekken? Om de bezorgdheid tegen te gaan, werkte Dienstencentrum Essenhof samen met APGA, het Fotomuseum Antwerpen en Spoor Noord, de organisatie die de communicatie rond het park verzorgt. Studenten fotografie uit het Stedelijk Instituut voor Sierkunsten en Ambachten, Oost-Europese nieuwkomers, mensen van de sociale fotografiegroep Brandpunt 23 en senioren werden aangesproken om het spoorwegemplacement in beeld te brengen. Hierbij nam een ervaren fotograaf een leek op sleeptouw. Men organiseerde workshops om hen op weg te zetten, de foto's werden besproken en een professionele fotograaf begeleidde de deelnemers. De eindresultaten werden vergroot en na een feestelijke opening tentoongesteld in het Fotomuseum, waar de deelnemers een rondleiding kregen. Op die manier werd het museum ontsloten én de drempel voor bezoek verlaagd. Bovendien deden de foto's nog een ronde door Antwerpen in de lokale OCMW-dienstencentra.

In de theatervoorstelling 'Wilde Gij Met Mij?' keerden mensen in armoede, senioren en buurtbewoners van Antwerpen Noord en Borgerhout terug naar de glorie-dagen van dansend Antwerpen. Onder de deskundige begeleiding van Eva Schram, Jasmijn Bulcke en Bernard Van Lent riepen ze herinneringen op aan de oudere feestcultuur en bals. Het was niet de bedoeling een megaproductie op touw te zetten, wel om met minimale middelen mensen te laten kennismaken met theater. En dat werkte: het toneelstuk had erg veel succes door het

oerantwerpse verhaal, de mooie herinneringen en de opgeroepen gezelligheid. 'Wilde Gij Met Mij?' kaderde bovendien in 'DansAnt', een project van Erfgoed Antwerpen over populaire dans tot 1960.

Dergelijke projecten slagen niet zonder goede partners en vertrouwenspersonen die mensen kunnen mobiliseren. De realiteit in de stad en bestaande organisaties mogen niet genegeerd worden. Het is ten slotte belangrijk deelnemers aan te sporen en tijd vrij te maken voor hun vragen, bekommernissen en obstakels.

De rode draad doorheen de cultuurprojecten van APGA is het samenbrengen van mensen met verschillende achtergronden om sociale barrières te doorbreken. Als amateurkunstenaar maken ze kennis met elkaar en met cultuur. Ze vinden hun sterktes, veranderen, krijgen zelfs de microbe te pakken. Het is dus een mooie manier om mensen opnieuw hun plaats te laten vinden in de buurt en de maatschappij.

Tientallen andere organisaties in België gebruiken de OCMW-subsidies voor sociaal-culturele projecten. De POD Maatschappelijke Integratie en Kunst en Democratie hebben een heldere praktijkgids uitgegeven met een overzicht van de wetgeving rond de subsidies, tips en 'good practices'. Deze gids is beschikbaar op hun websites.

<http://www.mi-is.be>
<http://www.cdkd.be>

*Antwerps Platform Generatiearmen
Sint Amandusstraat 3/17
2060 Antwerpen 6
tel.: 03 770 86 79
fax: 03 485 56 85
e-mail: apga.moras@antwerpen.be*

CREATIEF AMATEURKUNSTENBELEID IN EEN NOTENDOP

© Madelien Waegemans

1. De amateurkunsten horen thuis in uw beleidsplan: ze zijn creatief, zelfactief, gemeenschapsvormend en stimuleren een levendig kunstig klimaat.
2. Hou de negen landelijke organisaties van nabij in de gaten: hun dienstverlening is ook voor uw gemeente interessant!
3. Via overleg en inspraak weet u wat er in uw gemeente leeft, bevordert u het contact met de burgers en stemt u het beleid af op de reële noden.
4. Via werkgroepen kan u samenwerking en ontmoetingen stimuleren.
5. Treed op als kennisknooppunt voor amateurkunstenaars.
6. Geef logistieke steun aan de kunstenaars. Infrastructuur verdient extra aandacht.
7. Bied ondersteuning op het vlak van communicatie en promotie.
8. Leg dwarsverbindingen tussen verschillende sectoren. Zo komt u tot een geïntegreerd beleid.
9. Voorzie ruimte voor vernieuwende en verbredende projecten.
10. **Betrek de amateurkunstenaar als partner in uw lokaal cultuurverhaal.**

FORUM VOOR
AMATEURKUNSTEN